І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-3237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 109. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го ЧЕРВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 13, 1961 No. 109. VOL. LXVIII.

У КОНҐРЕСІ РАДЯТЬ НАД ДОПОМОГОЮ ШКІЛЬНИЦТВУ

СЕМ РЕЙБИРН ПОЧАВ ДІЯТИ В ТОМУ НАПРЯМКУ, ЩОБ ЯКНАЙШВИДШЕ КОНҐРЕС УХВАЛИВ ЦЕЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашингтон. — При кінці минулого тижня збільшилися вигляди на ухвалення урядового законопроєкту про федеральну допомогу публічним початковим і середнім школам (гайскулам), бо спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн залишив свою резерву в цій справі. Спікер Рейбирн старається, щоб цей проєкт Конґрес ухвалив до кінця цього місяця. Сенат вже ухвалив законопроєкт, який признає на допомогу публічним школам суму $2.550,-000,000. Палатна Комісія Правил ухвалила на цю ціль суму $2,484,000,000, і тепер цей законопроєкт є в повній Палаті Репрезентантів. Ця сума має бути призначена на будову шкільних будинків і на збільшення учительських платень. Спікер Рейбирн досі з резервою ставився до того, щоб федеральна допомога йшла на збільшення учительських платень, але тепер він зліквідував свою становище і старається, щоб повна Палата до кінця цього місяця цей закон ухвалила. Тепер спікер Рейбирн вповні підтримує урядовий законопроєкт, автором якого є конґресмен - демократ із Ню Джерзі Френк Томпсон, молодший. Рейбирн є проти того, щоб не ухвалювати шкільного законопроєкту так довго, поки не буде готовий окремий законопроєкт про допомогу приватним і парохіяльним школам. Підкомісії в обидвох Палатах вирішили, що треба скласти окремий законопроєкт про допомогу парохіяльним школам, але не зв'язувати цієї справи з урядовим проєктом про допомогу публічним школам. — Плянують федеральну допомогу приватним школам в рямках закону з 1958-го року про Крайове оборонне виховання. До цього закону мали б додати поправку про федеральні позики приватним і парохіяльним школам на будову шкільних домів, бо ті школи навчають таких предметів, як математика, фізика і чужі мови, які є потрібні для кращої оборони країни. Уряд годиться на таку розв'язку цієї справи, бо вона вможливить легше ухвалення закону про допомогу публічним школам. Проєкт в цій справі підтримує конґресмен Джан МекКормек із Массачузетсу, його оборонює теж секретар здоров'я, виховання і доброділиности Абрагам А. Рібікофф.

Генеральний прокуратор заповідає, що безоглядно здійснюватиме закон про реєстрацію комуністів

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді заповів, що безоглядно почне здійснювати закон із 1950-го року, потверджений Найвищим Судом ЗДА в понеділок 5-го червня про примусову реєстрацію комуністів. Генеральний секретар Комуністичної партії ЗДА Гас Голл заявив після рішення Найвищого Суду ЗДА, що партія не підкориться цьому рішенню і не буде реєструвати свого проводу ані своїх членів. Партія має себе зареєструвати до 9-го серпня ц. р. Якщо вона цього не зробить, то за кожний незареєстрований день мусить платити грошову кару по $10.000. Партія сподівається, що Найвищий Суд припинить виконання цього зарядження, але це є несамовірне. Коли партія не зареєструє себе, то після 10 днів цей обов'язок спадає на членів її проводу до 19-го серпня, а як що цього не зроблять, то їм грозить кара по $10,000 і по 5 років тюрми за кожний незареєстрований день. Пізніше той обов'язок переходить на всіх членів партії, яким грозять такі самі кари, як членам партійного проводу. Роберт Кеннеді заявив, що його департамент почне діяти зараз після 9-го серпня.

Президент мусить користуватися милицями внаслідок болів у спині

Палм Біч, Флорида. — Президент Кеннеді в понеділок вранці мав вернутися з відпочинку на Флориді, але під час подорожі і під час публічних виступів мусітиме послугуватися милицями, бо його болі в спині ще не є вповні виліковані. Президент не радо ходитиме на милицях, але мусить слухати порад своєї особистої лікарки д-р Дженет Тревелл, яка лікує свого пацієнта теплими соляними купелями і рекомендує йому вживати милиць, щоб якнайскорше уступилися болі. Президент не міг в неділю 11-го червня бути на Богослужбі, хоч в суботу передбачали, що він зможе поїхати на Службу Божу. Гадають, що Президент мусітиме користуватися милицями кілька днів під час публічних виступів, які він має в пляні, зробленому вже давніше. Лікарка доразджувала Президентові вживати милиць ще минулого четверга, але він тоді відмовлявся це зробити.

В АМЕРИЦІ

● **Федеральний резервовий** банк в Ню Йорку повідомив, що запаси золота в тижні, що закінчився 7-го червня, збільшились на $25 мільйонів і виносили $17,428,000,000. Це був найбільший зріст золотих резерв в одному тижні від трьох і пів року, бо ті резерви зросли були на $26 мільйонів в тижні, що закінчився 20-го листопада 1957 року.

● **Президент Кеннеді** сказав конґресовим провідникам, що Нікіта Хрущов почав був кричати на нього після того, як Президент сказав совєтському диктаторові, що „західний Берлін мусить вкінці перестати бути тією кісткою, яка знаходиться в совєтському горлі". Хрущов заявив, що він не уважає Кастра за комуніста.

● **37-річна кухарка** в польського представника до Об'єднаних Націй Богдана Левандовського Анеля Войтович втекла від нього в неділю 4-го червня і сховалася в польській церкві, звідки взяли її в опіку представники Американського Польського Допомогового Комітету, які старатимуться дістати для неї право азилю. Родина Левандовського переслідувала цю кухарку за те, що була практикуючою католичкою і грозила відослати її до Польщі.

● **Сенатор - демократ** із Ню Мексіко Клінтон П. Андерсон заявив, що Конґрес мусить визначити такі цукрові квоти, які дозволяли б американським продуцентам цукру збільшити цукрову продукцію, щоб заступити той цукор, який досі купували на Кубі.

● **В новому числі журналу** Крайового Протипістрякового Інституту появилася стаття про те, як французькі лікарі досліджували вплив курення на виникання пістряка і ствердили, що курення тютюну часто спричиняє недугу пістряка в 8-ох частинах людського організму: пістряка губ, горла, легенів, стравоходу, язика, усної ями, гортані і міхура.

● **Венесуельська Робітнича Конференція** прийняла резолюцію, в якій підтримує своє давнє рішення, щоб комуністи і лівіші робітничі провідники не могли бути членами виконавчих робітничих комітетів. Комуністи і лівіші екстремісти хотіли б скинути демократичний уряд президента Бетанкурта та завести у Венесуелі таку владу, як на Кубі.

МАТВІЙ ПОВП ОБРАНИЙ НА КРАЙОВОГО КОМАНДАНТА УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

14-та КОНВЕНЦІЯ УАВ, ЩО ВІДБУЛАСЯ НА СОЮЗІВЦІ З КІНЦЕМ МИНУЛОГО ТИЖНЯ, ОКРЕМИМ САЛЮТОМ ВШАНУВАЛА ПАМ'ЯТЬ ШЕВЧЕНКА

Союзівка, Кергонксон. — Упродовж минулої суботи і неділі, 10 і 11-го червня, на цій оселі Українського Народного Союзу відбулася вже 14-та з черги конвенція Українських Американських Ветеранів, у висліді якої крайовим командантом цієї організації був обраний Матвій Повп із 7-ої ветеранської станиці в Ню Йорку. Українські Американські Ветерани об'єднують вояків американських збройних сил з першої і другої світових воєн та корейської війни. Одним з найбільш хвилюючих моментів цієї конвенції був окремий ветеранський салют біля пам'ятника Шевченкові в неділю о год. 12:30 вполудне та інсталяція нової команди під час вечері попереднього дня, в суботу ввечері.

Конвенцію проводила дотеперішня команда з Антоном Кучером на чолі. Із звітів виходило, що організація нараховує тепер 16 станиць, з яких 11 вислали на конвенцію своїх представників. Загальному організація нараховує понад 300 членів. Крім 29 зареєстрованих делегатів, ще 200 осіб, в тому 30 дітей, переважно родини ветеранів були їхніми гостями на конвенції. Між гостями були окремо представлені на конвенції головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, що сам є активним членом ветеранів, як сотник Американської Армії під час другої світової війни (з частинами ген. Паттона, що йшли в авангарді американського десанту і наступу в Европі, гол. касир УНС Роман Слободян, що вже раніше вирядив ...

...вич — капелян, Іван Поник — літописець та Еміль Сенько — старшина доброчинності.

Інсталяція нового командування відбулася врочисто під час суботнього бенкету в суботу, 10-го червня ввечері і її присягу на прапор ЗДА — перевів колишній крайовий командант Тома Дармопрай. Бенкет відкрив формально Володимир Клавсник, а проводив ним адв. Іван Фліс. Першим промовцем на бенкеті був новообраний гол. предсідник УНС Йосип Лисогір, що передав ветеранам відповідну пожертву від УНСоюзу на їхній доброчинний фонд. Головну промову виголосив на бенкеті голова УККомітету проф. Лев Добрянський. Говорячи про те, як Українські Американські Ветерани можуть допомогти в праці УККомітету та в загальних змаганнях американських українців, щоб допомогти українському народові визволитись, промовець закликав ветеранів до максимальної підтримки зокрема таких акцій, як будова пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, що його пляновано, і уряд видав Шевченківську поштову марку, заходи в справі покликання до життя окремої Конґресової Комісії для поневолених націй, відповідне відзначування Тижня Поневолених Націй і т.п.

Салют Шевченкові

Врочистий салют Українських Американських Ветеранів Тарасові Шевченкові відбувся, як згадано, в неділю вполудне. Ветерани, учасники конвенції, зодягнені в свої уніформи (синьої краски з жовтим облямуванням; крім цього — американська військова уніформа) виструнчились на сходах, що ведуть до пам'ятника Шевченкові. Новий крайовий командант Матвій Повп давав команду. Він також покликав до слова п. Й. Лисогора, що коротко з'ясував, чому піонери УНСоюзу обрали Тараса Шевченка за свого патрона та чому пам'ятник Шевченкові був здвигнений на Союзівці, оселі УНСоюзу, вкорочі після її придбання та влаштування. З черги промовляв проф. Л. Добрянський, з'ясовуючи зусилля в справі пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Після промов віддано Шевченкові салют стрілом з гармати, яку виставлялись та привезли ветерани, і відповідною мелодією воякової сурми. Крім цієї врочистості, того дня відбувся ще цілий ряд ветеранських спортивих змагань. Союзівка, що вже цілком завершила свою підготову до нового літнього сезону, включно із наповненням свіжої води до басейну та побудовою побіч нового малого басейну для дітей, гостила з нагоди конвенції ветеранів біля трьох сотень осіб.

Нове командування

Після формальностей, звітів та їх обговорення і полагодження ряду інших організаційних справ, обрано нове крайове командування в такому складі: Матвій Повп — крайовий командант, Степан Шегда старший і Володимир Красник молодший заступники команданта, Іван Сербенюк — квартирмайстер, адв. Володимир Стек (офіцер американської авіації, літак якого був збитий під час акції над Німеччиною і він сам попав у німецький полон), — суддя - адвокат Іван Фліс (він, між іншим, бувши з американською армією в Европі під час другої світової війни, перший зустрівся з численними українськими втікачами та подав вістку про них до Америки) — адютант, Богдан Хавлюк — фінансовий секретар, Михайло Носе...

Наукове Товариство ім. Шевченка відзначило 20-річчя смерти Б. Лепкого

Ню Йорк. — Філологічна Секція Наукового Товариства ім. Шевченка у ЗДА 10-го червня відзначила 20-річчя смерти свого дійсного члена Богдана Лепкого, влаштовуючи з цього приводу Наукову Конференцію в своїй власній залі при 13-ій Західній вулиці. Конференцію відкрив голова НТШ у ЗДА проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, який привітав між присутніми брата Покійного — Лева Лепкого та двоє дітей Б. Лепкого. Проф. Р. Смаль-Стоцький зазначив, що НТШ відзначає 20-річчя з дня смерти Б. Лепкого не тільки як свого дійсного члена, але і як дослідника і редактора творів Т. Шевченка, 100-річчя смерти якого відзначають українці у вільному світі. Б. Лепкий був поетом, автором повідань і повістей та творцем повістевого циклу про гетьмана Івана Мазепу. І тому на рідних землях під московською окупацією не вільно вшановувати його пам'яті. На програму Конференції склалися такі доповіді: проф. д-ра Г. Лужницького „Моя співпраця з Б. Лепким в театральній інсценізації його творів"; проф. В. Лева „Автобіографічні елементи в творчості Б. Лепкого" і проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького „Особисті спогади про Б. Лепкого".

● **Французький уряд** проголосив декрет про право Президента звільняти передчасно військових старшин з уваги на погане здоров'я, брак таланту чи інші провини. Загально вважають, що той декрет стоїть у зв'язку з недавнім генеральським бунтом в Альжирі, але урядові кола заперечують, що уряд хотів з політичних причин переслідувати окремих старшин.

ПРЕЗИДЕНТ УНР В ЕКЗИЛІ ВІДКЛИКАВ РЕЧЕНЕЦЬ СЕСІЇ УНРАДИ

ПРЕЗИДІЯ І ВИКОННИЙ ОРГАН УНРАДИ ПРОПОНУЮТЬ ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ, РЕОРГАНІЗАЦІЮ ТА ПЕРЕНЕСЕННЯ ЇЇ ОСІДКУ ДО ЗДА АБО КАНАДИ

Мюнхен. — Бюлетень Українського Інформаційного Бюра, що є офіційним речником Української Національної Ради, повідомив минулого четверга, 8-го червня, що попереднього дня, 7-го червня, президент УНР в екзилі, д-р Степан Витвицький, окремим декретом, висланим на ім'я голови УНРади Івана Багряного, відкликав реченець призначеної на 21-го червня ц. р. 5-ої сесії УНРади на „пізніший час". Рівночасно в іншому Бюлетені Інформаційного Бюра, датованому 6-го червня 1961, подається, що 5-го червня ц. р. відбулося засідання Президії Української Національної Ради під головуванням голови І. Багряного і в присутності президента д-ра С. Витвицького. Голова Виконного Органу М. Лівицький поставив надзвичайний внесок, який був прийнятий одноголосно на засіданні ВО, що відбулося перед тим того ж тижня. Внесок Виконного Органу, після вечерної дискусії, був схвалений Президією трьома голосами проти двох. Спільна постанова Президії і ВО УНРади є такого змісту:

„Зважаючи на те, що сучасний склад членів УНРади, як показали чотирьохмісячні безуспішні підготовчі наради, не може дійти до домовлення щодо різних важливих проблем, які стоять перед Державним Центром УНР, Президія та Виконавчий Орган вважають за конечне рекомендувати Пану Президенту УНР відкликати заповіджене скликання Сесії у Мюнхені, розв'язати УНРаду в її сучасному складі та згідно з Тимчасовим Законом про реорганізацію Державного Центру скликати Сесію нового покликання в США чи Канаді, склад членів якої визначать відповідним на тому терені партій, що творять УНРаду.

Перед Сесією УНРади, яка відбудеться в ЗДА або Канаді, — належить поставити ряд важливих питань, які вже тепер існують, а саме:

1. Оздоровлення відносин в УНРаді;

2. Поширення політичної бази УНРади максимальним наближенням до загальної консолідації українських політичних сил як шляхом використання нових політичних сил, що утворилися в УНРадівському таборі в часі від заснування УНРади (1948) до сьогодні так і справи повернення до УНРади партій, що з тих чи інших причин вийшли з її складу;

3. Встановлення засад дальшої визвольної політики;

4. Визначення місця осідку УНРади та її Виконавчого Органу на майбутнє та інші питання поточної діяльності Державного Центру.

Для реалізації згаданого вище рекомендувати Пану Президенту покликати на теренах ЗДА, на рекомендацію відповідних партій, що творять УНРаду, новий Тимчасовий Виконавчий Орган. Причому, у зв'язку з тим, що УНРада та її Президія (які побудовані на коаліційних засадах) тимчасово не діють, новопокликаний Тимчасовий Виконавчий Орган повинен бути побудований на засадах коаліційности (звичайно, з додержанням вимог діловости) з партій-основників УНРади.

Одночасно рекомендуючи Пану Президенту покликати там же, на теренах ЗДА-Канади, з відповідних усіх партій, що нині входять до УНРади, або уповноважених ними довірених осіб, спеціальну Підготовчу Комісію, яка мала б підготувати Сесію та переглянути Тимчасовий Закон про реорганізацію Державного Центру і внести, якщо зайде потреба, відповідні зміни та доповнення".

Відповідні статті Тимчасового Закону, на підставі яких схвалено наведену постанову, звучать так:

Стаття 20, пункт 8 — „Голова Держави на спільне внесення Президії Національної Ради і Уряду може розв'язати Національну Раду і доручити до трьох місяців поновлення мандатів для представників від політичних партій".

Стаття 22а — „Якби Президія УНРади та Виконавчий Орган у місті осідку Державного Центру були зовнішніми обставинами в своїх діях спаралізовані або ліквідовані, тоді Президент має право в місці свого перебування покликати, в порозумінні з сущими в місці перебування Президента відповідними цьогочасних фракцій УНРади, новий Виконавчий Орган та спільно з ним протягом не більше трьох місяців від часу створення нового Виконавчого Органу, покликати до життя новий склад УНРади з представників відповідних фракцій.

Проводи фракцій, що входять до УНРади, подають Президентові, які саме організації на терені перебування Президента вони уважають своїми відповідниками".

Треба також зазначити, що визначення місця відбуття кожночасної Сесії належить до компетенції Президії УНРади.

(*Укр. Інфор. Бюро*)

Тризуб здобув нерішену в Лос Анджелесі

Футболісти „Тризуба", Філядельфія, здобули в першій фінальній грі за Чашу ЗДА, яка відбулася минулої неділі 11 червня в Лос Анджелесі, нерішену 2:2. Після твердої, гострої, часами навіть брутальної гри зі сторони господарів, дружини Лос Анджелес Скотс, „Тризуб" вертається до Філядельфії з вислідом 2:2, який гарантує „Тризубові" навіть при малій перемозі у відплатних змаганнях у Філядельфії з цим же противником здобуття Чаші чемпіона ЗДА. Ворота для „Тризуба" стріляли: Длугош і Ніс. Рішальні відплатні змагання з Лос Анджелес Скотс відбудуться в неділю, 25 червня у Філядельфії.

„Чорноморська Січ" Ньюарк програла повторені рішальні змагання за Чашу Стейту Ню Джерзі з футболістами мішаної дружини Гобокен С. К. з вислідом 3:1. Після цих фінальних змагань, що відбулися минулої неділі в Юніон Сіті, Гобокен став чемпіоном стейту, а „Чорноморська Січ" зайняла друге місце. Ворота для „Ч. Січі" здобув М. Гура.

УСК Ню Йорк опинився остаточно на п'ятому місці показника „Великої Десятки" Нім. Ам. Футбольної Ліги після закінчення її гор. Хоч УСК закінчив свої гри вже скорійше, кінцевий стан табелі устійнено щойно минулої неділі, коли Мадярський С.К. здобув у останній грі чемпіонат Ліги. Клюби, що зайняли третє і четверте місце „Великої Десятки", мають стільки ж само здобутих точок, що і УСК, а опинилися вище від нашого клюбу завдяки кращому відношенні воріт. Змагун УСК Володимир Чижович зайняв перше місце серед стрільців воріт Ліги своїми здобутими 19 воротами.

В грах Міжнародної Футбольної Ліги минулої суботи і неділі в Монтреалі та Ню Йорку впали ось такі вислідки: Кілмарнок, Шотляндія — Безіткас, Туреччина 1:1, Динамо, Румунія — Карльсруге, Німеччина 2:2, Бангу, Бразилія — Евертон, Англія 2:0.

У ЖЕНЕВІ ВІДНОВЛЕНО КОНФЕРЕНЦІЮ ПРО ЛЯОС

Женева. — Перервана від половини минулого тижня 14-членна конференція про Ляос відновила свої праці скликавши на понеділок 12 червня ц. р. 14-те з черги засідання. Конференцію про Ляос перервано внаслідку зламання ляоськими комуністами перемир'я в Ляосі. ЗДА, Англія і Франція заявили, що не переговорюватимуть про політичні справи Ляосу, поки не буде тривко встановлене військове перемир'я і поки до Міжнародної Контрольної Комісії в Ляосі не підуть з Женеви нові інструкції, які дозволять тій Комісії успішно виконувати контролю над зберіганням перемир'я. Внаслідку такого становища західні делегації збойкотували засідання конференції в другій половині минулого тижня. В минулу суботу прилетів до Женеви англійський міністер закордонних справ лорд Юм і відбув з совєтським міністром Андреєм Громиком довгі наради. За газетними твердженнями Громико буцім-то заповнив англійського міністра і через нього інші західні делегації, що в Ляосі не буде більше порушуване перемир'я. Водночас Індія через свого комунофільського міністра військових справ, який очолює індійську делегацію, Крішну Менона, настоювала на відновлення конференції. Міжнародна контрольна Комісія в Ляосі буцім-то закті візувалась і ствердила, що від половини тижня дійсно настав там спокій. Тому названий англійський міністер закордонних справ по порозумінні з іншими великодержавними учасниками конференції скликав на понеділок нове засідання. За твердженнями газетних коментаторів, найрадикальніше опозиційне становище займає комуністичний Китай, а Совєтський Союз буцім-то викликує враження, наче б він хотів замирення на Ляоському відтинку. СССР і Англія є спонзорами тієї Женевської конференції. Ляоський прозахідний прем'єр Бун Ум, який перебуває у Ніцці у південній Франції, висловив готовість прибути до Швайцарії на наради з попереднім прем'єром Суванною Фумою та його дворідним братом, який очолює комуністичний рух Патет Ляо. Інші члени Женевської конференції натискають на них, щоб вони помирилися щодо компромісового нового уряду Ляосу на базі незалежности і невтральности. Женевська конференція дала б своє благословення такому урядові і визнала б його та гарантувала незалежність і невтральність Ляосові. Але до осягнення такої цілі ще далека дорога і невідомо ще, чи комуністи виречуться своєї властиво єдиної цілі — заволодіння в Ляосі та користування фірмою „невтральности" тільки задля людського ока.

Об'єднані Нації знову засудили Португалію за її політику в Анголі

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй прийняла в минулу п'ятницю резолюцію з закликом до Португалії, щоб вона припинила свої „репресійні заходи" в африканській колонії Анголі та ствердженням, що відносини в Анголі є загрозою для миру. За тією резолюцією, проти якої рішуче протестував представник Португалії, як односторонньої і несправедливої, голосували 9 членів Ради Безпеки, включно з З'єдиненими Державами, а стрималися від голосування тільки Англія і Франція. Єдиною „концесією", яку азійсько-африканські члени Ради Безпеки зробили для ЗДА в їх заходах злагіднити ту резолюцію, встановлення того, що Рада Безпеки сподівається, що конфлікт в Анголі буде мирно полагоджений. Старання дипломатії З'єдинених Держав, щоб резолюція Об'єднаних Націй закликала всі заінтересовані сторони і чинники відмовитись від засобів сили, не увінчалася успіхом. Остаточно ЗДА, вірні дотеперішній своїй зміненій політиці, голосували теж проти Португалії, манифестуючи своє антиколоніяльне становище.

Італійський прем'єр прибув на наради до Вашингтону

Вашингтон. — Італійський прем'єр Амінторе Фанфані і його міністер закордонних справ, кол. прем'єр Антоніо Сені, прибули літаком в минулу неділю почерез Ню Йорк до Вашингтону, щоб перевести вечерні наради з президентом Кеннеді й іншими високими урядовцями. Головною темою нарад — за газетними твердженнями — буде ситуація на Близькому і Середньому Сході. Італійські державні мужі, які за традиційною італійською політикою, з уваги на геополітичне положення Італії, знаменито зорієнтовані у відносинах в країнах середземно-морського басейну, буцім-то хочуть переконати президента Кеннеді про доцільність зміни становища ЗДА у користь З'єдиненої Арабської Республіки і тих інших невтральних країн, які ніби є на шляху створення „третьої сили", що бажає приязних взаємин з Заходом. Італійський прем'єр буцім-то формулює ті невтралістичні тенденції так, що З'єднена Арабська Республіка не хоче американського лідерства, але хоче приязни. У товаристві італійського прем'єра і його міністра закордонних справ є також Джовані Фернарі, колишній довголітній італійський амбасадор в Каїро, знаменитий знавець середньосхідніх справ тепер генеральний директор політичних справ в міністерстві закордонних справ. Президент Кеннеді поінформує італійських державних мужів про свої розмови з де Голем, Хрущовим і Мекмілленом.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** прийняв на довгій приватній авдієнції бельгійського короля Бодуена і його дружину Фабіолю, які для цієї цілі спеціально прилетіли з Брюсселю. Бельгійська королівська пара це католики. Королева Фабіола повідомила Папу що сподівається дитини. З уваги на її стан — її повезли вінде в кріслі у Ватиканському палаці, а після закінчення авдієнції в Папи вона негайно від'їхала до бельгійської амбасади, коли її чоловік, король Бодуен, мав ще наради з державним секретарем Ватикану, кардиналом Тардіні. Не прийняття, що його після закінчення відвідує в першу чергу для найбільш потребуючих дітей у світі. Директором того фонду є француз Моріс Пат.

● **Над західньо - німецькими** кордонами совєтські і східньонімецькі війська перевели спільні військові маневри під зверхнім командуванням большевицьких маршалів Малиновського і Гречка. Маршал Андрій Гречко є головним командантом військ держав так званого Варшавського пакту, себто СССР і його европейських сателітів. На прийняттях, що його після закінчення маневрів дав східньонімецький партійний „бос" Вальтер Ульбріхт, марш. Малиновський заявив про вірність Совєтського Союзу своєму східньонімецькому лакеєві.

● **В Об'єднаних Націях** радять тепер 30-членна Рада Дитячого Фонду над проблемою якнайдоцільнішого розподілу $9 мільйонів для найбільш потребуючих дітей у світі. Директором того фонду є француз Моріс Пат.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Трактори, гуманність і політика Москва і Каїро

Президент Кеннеді виправдував позитивне ставлення уряду до справи викупу 1.214 кубинських полонених, учасників невдалого рейду з 17 квітня, за 500 тракторів, аргументом, що це — гуманітарна акція у користь нещасних людей, які боролися за добру справу і яким треба допомогти в їх гіркій долі. Пішовши по лінії такого становища, секретар фінансів Даґлас Діллон розпорядився, що пожертви на закуп і доставу тракторів для Куби Фіделя Кастра — разом на круглу суму $22 мільйони — можуть бути відтягнені від податкового зізнання. Однак, відразу насунулись поважні сумніви, чи це справа філантропії, чи політики. Центральна фігура в усій цій історії, сам Фідель Кастро, який на публічному вічі в Гавані 17 травня ц. р. запропонував виміняти полонених за трактори, поставився до цієї „торговельної трансакції", як до справи наскрізь політичної, а не гуманітарної.

Поперше, на закиди міжнародної преси, що він користується методою шантажу, жадаючи матеріяльного окупу за живих людей, Фідель Кастро заявив цинічно, що американські трактори мають направити матеріяльну й моральну шкоду, що її спричинив висад кубинських еміґрантів. Але минулого тижня він пішов куди далі у політично-пропаґандивному використовуванні тієї „тракторової історії". 6-го червня ц. р. він написав до американського громадського Комітету, що займався збіркою фондів на закуп тракторів, листа, в якому не тільки 'лає американський уряд за його причетність до збройної акції кубинських еміґрантів, але й виступає з новою комбінацією: замість тракторів дати в обмін за полонених різних кубинських злочинців, звеличників Кастра, які перебувають у в'язницях ЗДА, Ґватемалі та інших країн. А щоб максимально використати справу тракторів для своєї політичної пропаґанди і для придбання політичного капіталу, Кастро мав сміливість зажадати, щоб до нього, до Гавани, особисто приїхали пані Елінор Рузвелт або президент Гопкінського університету д-р Мілтон Айзенгавер, члени згаданого вгорі громадського Комітету; при цьому від такої „чести" виключено третього члена цього Комітету, юнійного лідера Волтера Рутера, мабуть, за його раніші яскраві виступи проти Кастра та його режиму.

Очевидно, що члени Комітету рішуче відмовились піддатися на цей черговий Кастрів шантаж. Пані Рузвелт заявила, що ця вимога „цілком нереальна", а Мілтон Айзенгавер і Волтер Рутер взагалі не дали відповіді. Замість того Комітет рішив, щоб для обговорення технічних деталів щодо типу тракторів і їх достави поїхали на Кубу шість фахівців-інженерів та господарників і щоб виміну тракторів за полонених провів Міжнародний Червоний Хрест. У листі Комітету до Фіделя Кастра з 8 червня ц. р. звертається увагу, що справою тракторів займаються приватні громадяни, які не мають ніяких прав вести переговори в справах, що належать до компетенції уряду.

Невідомо ще, чи Кастро погодиться з таким становищем. Його шантаж із тракторами викликав в усіх латино-американських країнах препогане враження. Тому не виключене, що він прийде до переконання, що 500 тракторів — це занизька ціна за 1.214 противників його режиму. Можливо також, що він не захоче всіх їх звільнити, покликавшись на „бажання" декого з них залишитись на Кубі, внаслідок наполегливої індоктринаційної акції, яку переводиться над тими людьми за північно-корейським зразком. В усякому разі, історія з тракторами виявила ще раз, що всяку трансакцію, ведену з комуністами, намагаються вони використовувати для політичних цілей, і що такі поняття, як гуманність, воля людини, право боротьби за ідеали і т. д. — чужі комуністичному світоглядові.

Підтримуючи президента Єгипту, Нассера, в його конфлікті з західніми державами й Ізраїлем за Суез і потім даючи широку матеріяльну допомогу Єгиптові на пожвавлення господарського розвитку, зокрема на побудову Асванської греблі, Москва сподівалася, що цією своєю підтримкою і грішми вона зобов'яже Нассера не тільки до беззастережної вдячности, але й підпорядкує напрямним політичної совєтської експансії в світі. Особливо тепло зустрічала совєтська преса кожен виступ Нассера проти західних „імперіялістів", прославляючи його за політичну мудрість, далекозорість і принциповість.

Приймаючи і використовуючи совєтську допомогу, Нассер водночас із цим зумів зберегти деяку незалежність у внутрішній політиці на терені Об'єднаної Арабської Республіки (ОАР), що виявилося передусім у приборканні комуністичного розгулу в тій країні, зокрема в забороні діяльности комуністичної партії в Сирії, де комуністи вже готовилися перебирати владу, і в ув'язненні провідних сирійських комуністичних ворохобників. Цим своїм заходом уряд ОАР не тільки вирвав керованим із Москви арабським комуністам ґрунт із-під ніг, але й унеможливив спрямовану на встановлення комуністичного режиму совєтську інфільтрацію в Єгипті і Сирії. Дійнята цим до живого і порушена у своїх основних інтересах, Москва започаткувала широку кампанію проти існуючого режиму в ОАР, обвинувачуючи його в „негуманності", в „порушуванні людських прав", в переслідуванні і в убивствах „безневинних", мовляв, комуністичних діячів. Совєтська кампанія, що розгорнулась особливо в останніх п'ятьох місяцях, виявилася — за підрахунком каїрської преси — у 157 совєтських пресових і радіових атаках на Об'єднану Арабську Республіку, у щонайменше 900 нападах комуністичної преси сусіднього Ливану і в цілій повені протестів та атак у комуністичній пресі сателітних країн, зокрема Чехо-Словаччини.

Арабська преса Єгипту і Сирії початково відмовчувалася, іґноруючи, за директивами уряду ОАР, всю цю кампанію, але згодом і на сторінках каїрських газет стали появлятися гострі антисовєтські виступи, автори яких розкривають справжню суть совєтської експансії і „допомоги". У цих виступах вони поставили в деяких випадках крапки над „і", прирівнюючи совєтський режим до кривавих режимів гітлерівської Німеччини та фашистівської Італії і стверджуючи, що Совєтському Союзові добре заплачено за всі уділені Єгиптові позички, допомогу і моральну та матеріяльну підтримку.

Усі ці твердження і пригадки каїрської преси довели Москву до безмежної люті. Із сторінок московської „Правди" й програм совєтського радіо посипалися гострі відповіді каїрським „клеветникам", і взаємини між Москвою та Каїром прибрали форм „холодної війни". Відбувається ця війна головно в пресовій площині: самого Нассера совєтська преса покищо не атакує, але, як повідомляють західні кореспонденти, висипався на нього під час одного прийняття Хрущов, дорікаючи, що Нассер випускає керму із своїх рук і не вміє дати собі ради із своїми внутрішніми „проблемами", значить, не має змоги приборкати каїрську пресу.

Пресова війна між Москвою і Каїром ще не дає підстав сподіватися зірвання дипломатичних відносин між СССР і ОАР, але вона є характеристичним показником того прозрівання у відношенні до Москви і її справжніх цілей, що починає проявлятися в намічених для комуністичної експансії, „дружніх" до СССР державах. Навіть у відсталих і донедавна колоніяльно залежних країнах починає закріплюватися переконання, що Москва нічого не дає даремно, що вся її допомога спрямована на повне економічне й політичне узалежнення даних країн від її тоталітарних і загарбницьких цілей.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВІДНЯ

Американський публіцист Джеймс Рестон, призадумуючись в недавньому огляді тижневих подій „НЙ Таймсу" над психологічними наслідками зустрічі президента Кеннеді з Хрущовим у Відні, приходить до висновку, що ця перша подорож Президента до Европи, його розмови з державним мужем формату французького президента де Ґоля і пізніше познайомлення з Хрущовим та кількагодинні наради з ним мали для світогляду і настроїв Президента дуже добрі наслідки. Він пояснює це твердження пригадкою, що Дж. Ф. Кеннеді в перших місяцях свого урядування начебто ставив на одну дошку різні великі міжнародні й малі внутрішні справи, що погрожувало йому затратою перспективи і викликало занепокоєння в західніх союзників. Безпосередня зустріч з двома особами, які вміють плянувати на далеку мету, знають, чого хочуть, і вперто змагають до своїх цілей — де Ґолем і Хрущовим — мусіла, твердить Рестон, зробити глибоке враження на Кеннеді і наставити його на обережніше ведення ґрадації в різних справах, що їх він мусить вирішувати, — за їх дійсною вартістю і значенням.

Можливо, що названий американський політичний аналітик має рацію щодо психологічних наслідків подорожі до Відня — у відношенні до Дж. Ф. Кеннеді. Але ж конференція Президента З'єдинених Держав із большевицьким диктатором має свої психологічні наслідки не тільки для американського Президента, але й для Хрущова, для західнього світу і для уярмлених Москвою народів. Найбільший недолік статті Дж. Рестона в тому, що вона однобічна: не бере під увагу власне тих дальших, позаамериканських психологічних наслідків кожної такої дво- чи більше особових конференцій „на вершинах". І коли особисто през. Кеннеді може дійсно скористав з такого експерименту, набравши більшого досвіду й поширивши обрії своїх зацікавлень, то психологічні наслідки такої зустрічі з Хрущовим для народів у вільному світі і під комуністичним володінням наскрізь, з погляду інтересів вільного світу — неґативні.

Бо подорожі Президента З'єдинених Держав на зустріч із кремлівським диктатором підносять авторитет не Президента, а большевицького диктатора. Престиж Хрущова з кожною такою зустріччю зростає. Самий факт такої зустрічі дає пальне комуністичній пропаґанді, як наявний доказ потужности і міжнародного значення Москви та її правителів. Тому большевицька пропаґанда відразу насвітлює кожну таку зустріч, як успіх совєтської політики й комуністичної справи: навіть скандал, що його Хрущов учинив на минулорічній зустрічі в Парижі з Айзенгавером, Мекмілленом та де Ґолем і розбиття ним тієї конференції ще поки вона почалася, большевицька пропаґанда розтрубіла, як доказ совєтської рішучости, як тріюмф Хрущова над Айзенгавером і як вину західнього світу, що не захотів затаврувати розвідчі лети американців над СССР і ніби спричинив дальше погіршення міжнародної ситуації...

Зустрічі з большевицьким диктатором від'ємно впливають на настрої західніх народів і ще гірше на настрої народів Азії й Африки, бо створюють оману, наче б між Заходом і Сходом дійсно ведуться мирові переговори і дійсно є можливість мирного співіснування. Але куди гірші психологічні наслідки таких зустрічей для підсовєтських народів. Єдину надію цих народів на західній світ, на його гостру опозицію супроти Москви, на його силу й рішучість такі зустрічі вбивають. Підсовєтські народи бачать в нарадах Президента ЗДА з большевицьким ватажком доказ скріплення, а не послаблення большевицького режиму. Якщо розвал російсько-большевицької імперії — це завітня мрія поневолених комуністами народів, то приймання Хрущова з його почотом у Білому Домі, Елісейському палаці чи Шенбрунні — це важкий удар по мріях і надіях тих народів на загин большевизму.

Тому, коли Джеймс Рестон закінчує свої міркування твердженням: „хоч та подорож (Кеннеді до Відня), мабуть, не була необхідна, проте вона була надзвичайно корисна", — то він перебільшує. Бо хоч ця подорож і могла мати деяку користь, то в конфронтації з шкідливими впливами і наслідками тієї подорожі користь з неї для вільного світу навряд чи можна назвати „надзвичайною".

ВІДШКОДУВАННЯ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ

(Повідомлення Екзекутиви ЗУАДК)

Пригадуємо всім заінтересованим, що Уряд Німецької Федеративної Республіки передав Високому Комісарові Об'єднаних Націй сорок п'ять мільйонів німецьких марок (тобто рівновартість приблизно 11 мільйонів 400 тисяч доларів), як тимчасовий фонд для відшкодування тим особам, які з національних причин були пошкодовані внаслідок арештування або депортації до концентраційних таборів або в інший спосіб на своїм здоров'ї і працездатності. Уряд Високого Комісара вже видав формуляри окремих аплікацій для тих пошкодованих і спеціяльні пояснення про те, хто має право дістати відшкодування з цього тимчасового фонду. В цій справі Злучений Український Американський Допомоговий Комітет уже видав був докладні інформації для преси, щоб заінтересовані могли скористати з цієї нагоди.

У цих складних питаннях щодо відшкодування репресованих нацистським режимом Уряд Високого Комісара звернувся до великих і визначних волюнтарних допомогових організацій з пропозицією співпрацювати з ним при полагодженні аплікацій. Також ЗУАДК отримав таку можливість співпраці з Високим Комісаром Об'єднаних Націй у полагодженні підготови аплікацій і зв'язаних із відшкодуванням справ.

На цій підставі дві єдині українські організації бувших політичних в'язнів в Европі звернулися з проханням до Европейського Представництва ЗУАДКомітету в Мюнхені, щоб ЗУАДКомітет з їх виразного уповноваження полагоджував підготову аплікацій і всі справи, зв'язані з ними у Високого Комісара всіх їхніх членів і взагалі українських аплікантів. Про це вже було теж повідомлення в пресі. Тут пригадуємо всім, що ще не скористали з послуг Европейського Представництва ЗУАДКомітету у цій справі, щоб зверталися до Европейського Представництва в Мюнхені за потрібними їм інформаціями, формулярами аплікацій і всілякими іншими поясненнями щодо цих аплікацій на адресу: United Ukrainian American Relief Committee in Muenchen 2, Augustenstr. 46, Germany.

При Високому Комісарі Об'єднаних Націй діє спеціяльна Консультативна Рада в справі згаданих вище відшкодувань. До цієї Консультативної Ради Високий Комісар іменував і представника від ЗУАДКомітету, директора Европейського Представництва ЗУАДКомітету п. Михайла Рутка, а на його заступника п. Олега Нижанківського, що є постійно у зв'язку з Урядом Високого Комісара.

Екзекутива ЗУАДКомітету при цій нагоді уважає за вказане сконстатувати, що різні приватні особи, які займаються аплікаціями заінтересованих колишніх репресованих нацистським режимом, діють без ніякого уповноваження від ЗУАДКомітету і без порозуміння з ним, виключно на свою особисту відповідальність.

Вкінці повідомляємо, що окремо, поза справою відшкодування з фонду у Високого Комісара Об'єднаних Націй, пошкодовані нацистським режимом репресовані можуть домагатися відшкодування від самого Уряду Західньої Німецької Федеративної Республіки, незалежно від того, що їхні скарги в цій справі вже були раз полагоджені неґативно. Всі ці справи відшкодування репресованих із національних причин буде тепер полагоджувати новостворений німецький Федеративний Адміністраційний Уряд (Бундесфервальтунґсамт) у Кельні. Туди треба звертатися в цих справах, але знову ж таки найдоцільніше за посередництвом Представництва ЗУАДКомітету у Мюнхені і на основі його пояснень та вказівок. Згаданий Уряд у Кельні ще не має встановленої процедури і тому ще досі не розпочав своєї діяльности. Проте, було б вказаним, щоб заінтересовані вже тепер реєструвалися в цій справі в Европейськім Представництві ЗУАДКомітету в Мюнхені.

МАТИ

Наче з бронзи,
стежечку скувала,
Льодове намисто нанизала
На карнизах пригідь
березнева.
Срібно дзвонять
вітами дерева.
... Сквериком йдуть
жінка і хлоп'ятко,
Ковзають в малого чоботятка.
— Мамо, мам, — з плачем
хлопчина,
— слизько,
Я втомивсь, а дома
ще ж не близько...
— Потерпи, лишилось
трішки, сину.
В жінки у руках
важка корзина.
— Мамо, — знову, —
скоро наша дома!..
Ранить матір
та синівська втома.
Узяла на плечі жінка сина
І пішла. В руках важка корзина
На чолі густішають краплини..
... Явори, село і тінь від хати.
Десь там загубилась моя мати.
До очей підносить білу хустку,
Не діждеться сина
у відпустку.
А колись також малим носила,
Рідний край любити научила.
Я ж бо забуваю їй писати...
Доле, зоренько моя, о мати!
Наздогнав я жінку, зупинився
И не комусь там —
Матері вклонився!...

ДМИТРО ДАВИДЮК

З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ

Генерали алярмують

Генерал-ляйтенант танкових військ В. Баданов і генерал-майор артилерії Е. Ідельсон виступили в „Ізвєстіях" з 25 травня ц. р. з алярмуючою заявою в справі „занедбання методики навчання" у високих школах СССР.

„Уся система навчання, яка має давати країні кадри керівних працівників, — пишуть в листі до редакції ці генерали-педогоги, — не має методичної основи, прийнятої в маштабі держави. Чому навчати — відомо, хоч і тут є немало спірного та невирішеного. Але як навчати, якими методами добиватися найбільшого ефекту в освіті — невідомо. Все це вирішується абияк, по-домашньому. А це значить, що реченці навчання здовжуються, але глибоких знань воно все одно не забезпечує. Обнижується якість підготови людей з високою освітою — і як фахівців, і як інтеліґентів. Усі ці хиби ми гостро відчуваємо в праці військових шкіл. Подібне зневажливе відношення до методики викладання не нове. Воно було і в дореволюційних інститутах. Тоді це пояснювали кастовою замкненістю учених, своєрідним професорським аристократизмом. Проф. Петржицький казав, що студенти мусять черпати знання тільки „через чисту сферу... ясних вершин людського духа", що виявляється в лекціях професорів. Але як це пояснити тепер?... В Академії педагогічних наук РСФСР, — пишуть генерали, — давно закрито Інститут вищої педагогічної освіти. Міністерство вищої і середньої освіти за ввесь час свого існування не видало жадного методичного підручника, жадної наукової праці з методики викладання..."

Цей відкритий лист совєтських генералів до центральної московської урядової газети — переконлива відповідь деяким західнім педагогам, які надміру захоплюються системою совєтського високого шкільництва.

Ґаґарін на службі антирелігійної пропаґанди

Лет Ґаґаріна московська пропаґанда старається використати не тільки для застрашування світу „могутністю совєтської науки", але також для внутрішнього вжитку — в боротьбі з релігією. Ось що друкують московські „Ізвєстія" в рубриці „Листи від читачів":

„Дорога редакціє! Мені 72 роки. У моїх літах не годиться сумніватися: є Бог чи нема. Та от сиділа я 12 квітня на стільчику і топила в печі-голляндці. Коли чую, щось радіо заговорило. Серце в мене здригнулося: чи не війна вже, будь вона тричі проклята? І раптом чую: людина в космосі! Боже ти мій! Покинула я топити в печі, сіла біля радіоприймача, боюся відійти від нього хоч на хвилинку. Як же — людина хоче бути вищою від Бога!... Приземлився! Слава Богу, жив-здоров! Не втрималась, перехрестилась великим хрестом. Тепер я переконалась, що бог — це наука, це людина. А Юрій Ґаґарін сам — небожитель..."

І ще другий лист, так само „стилізований" в редакції „Ізвєстій":

„Дорогий Редакторе! Мені 65 років. Прошу поставити мене на чергу для другого льоту в космос. Літа мої вже великі і мені для цієї цілі життя свого не шкода. Усім знайомим я кажу, що хочу летіти в космос. Ви спитаєте, чому я прошуся в космос? Я так відповім: ціле своє життя я вірила в Бога і чудесам Божим вірила, а тепер вірю тільки людським чудесам, всемогутній науці і техніці, її виконавцям — ученим, як найвищим чудотворцям..."

Отак в боротьбі проти релігії і віруючих совєтські пропаґандисти не гребують найбільш примітивним фальшуванням „листів від читачів", представляючи дурнуватих, неіснуючих бабусь, як живі докази в своїй антирелігійній кампанії.

Історичні пам'ятки гинуть

Після недавнього виступу Хрущова в Москві, в якому він картав партійних секретарів „союзних республік" за те, що вони забагато грошей „розбазарюють" на відбудову історичних пам'яток, реставраційні роботи на Україні майже припинились. Ілюстрацією до цього може бути ось такий уривок з довгого репортажу кореспондента „Радянської України" з 23 березня ц. р., який старається „живими прикладами„ оправдати вимогу Хрущова обмежити реставраційні роботи:

„... З Волині пишуть про те, що майже половина споруд, занесених до реєстру архітектурних пам'яток, потрапила туди безпідставно: з 174 таких об'єктів понад 150 — це монастирі, церкви, костьоли, чернечі келії, дзвіниці та ін. Більшість з них — однотипові, будувалися в один і той же недавній ((?) час, тобто не мають ні історичної, ні архітектурної цінности. Деякі з них являють собою руїни, загрожують обвалом, псують краєвиди міст і сіл.

Справжня баталія, наприклад, розгорілась навколо колишньої синаґоги. Стоїть ця розвалина в Луцьку, на березі Стиру. Під час будівництва мосту через ріку постала потреба знести старе опудало. Але з державної інспекції будівельного контролю вказали „на визначну архітектуру — історичну цінність цієї пам'ятки старовини".

Отже, короткий період „пошанування" большевиками історичних пам'яток — скінчився.

Перші відгомони на хрущовські „укази"

Під заголовком „у Комітеті Державної Безпеки" московські „Ізвєстія" з 15 травня подають:

„Комітетом Державної Безпеки арештовані й притягнені до кримінальної відповідальности за порушення правил про валютні операції В. Файбишенко, К. Лагун, О. Папісмедов і Н. Едліс. Встановлено, що зазначені особи систематично скуповували у чужоземців і окремих радянських громадян чужоземну валюту і опісля перепродували її по спекулятивних цінах. Притягнені до кримінальної відповідальности особи не займалися громадсько-корисною працею, вели паразитичний спосіб життя і, нав'язуючи злочинні зв'язки з чужоземцями, понижували гідність радянських людей".

Маленька кімната — великі можливості

У новобудованих в Совєтському Союзі домах, де мешканева площа обмежена до мінімуму, московська „Правда" рекомендує влаштовуватись вигідно власними силами з поміччю столярських інструментів, дощок, цвяхів і клею. „В нових приміщеннях не рекомендується, — пише ця газета, — ставити книжкові шафи: краще замінити їх полицями, частину яких можна почепити на стіну, а частину встановити біля стола. Легкий столик треба поставити біля вікна. Його можна буде використовувати і як письмовий, і як столовий. Шафу на одяг ліпше поставити до стіни, що навпроти вікна. А щоб була шафа просторішою, її можна „надбудувати" до стелі. Замість ліжка краще ставити канапу. Один-два стільці завершать все умебльовання. Якщо кімната подовгаста з низькою стелею, вішайте на вікна довгі завіси, від стелі й до підлоги. Маленьку кімнату, — потішає совєтських громадян „Правда", — можна обставити так, що вона видаватиметься просторою і, —„красивою", в ній можна буде весело й приємно мешкати, працювати і відпочивати.

Богдан Кравців

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ПРОДУКЦІЯ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ 1960 РОКУ

(2)

Крім названих, у 1960 році появилося ще три літературні збірники — два загальні й один окремого автора. На першому місці, щодо змісту й мистецького рівня, треба поставити другий річник Нюйоркської групи молодих українських модерністів „Нові поезії" (Ню Йорк, сс. 64), що в ньому взяли участь з оригінальними поезіями й одним оглядом Емма Андієвська, Богдан Бойчук, Женя Васильківська, Віра Вовк, Патриція Килина, Богдан Тиміш Рубчак та Юрій Тарнавський. Другий гідний уваги літературний збірник — це альманах літератури, мистецтва і культурного життя „Новий Обрій" ч. 2, виданий В-вом „Ластівка" у Мелбурні-Аделаїді в Австралії (сс. 239+1нп), в якому взяли участь із своїми поетичними, прозовими, критичними і публіцистичними творами майже всі українські літератори та журналісти, що живуть і працюють на австралійському терені (понад 30 осіб). Появився цей альманах за загальною редакцією Дмитра Чуба і до його редколеґії входили ще П. Вакуленко і Г. Чорнобицька.

Окремою щодо свого характеру і змісту „ювілейна збірка творів" українського письменника в Канаді О. Іваха, видана в 40-ліття його літературної діяльности відбиткою з часопису „Український Голос" (В-во „Тризуб", Вінніпеґ, сс. 31+1нп) п. н. „Українське Євшан-зілля в Канаді".

Якщо йде про саму поезію в 1960 році, то тут найперше треба згадати знову ж літературну продукцію Нюйоркської групи, значить, молодих українських модерністів. Крім названих вище „Нових поезій" ч. 2 та відведеної до 1959 року збірки дуже добрих і оригінальних змістом і формою поезій Жені Васильківської, члени цієї групи виступили ще з трьома збірками поезій. Богдан Рубчак видав другу книжку своїх оригінальних і добрих формою поезій „Промениста зрада" (Ню Йорк-Шикаґо, сс. 64). Юрій Тарнавський опублікував збірку модерних поезій „Пополудні в Покіпсі" (Ню Йорк, сс. 47+1нп), що є великим кроком вперед у порівнянні з першою його збіркою „Життя в місті", першою своєю свіжою і цікавою збіркою п. н. „Трагедія джмелів" (Ню Йорк, сс. 31+1нп) дебютувала дружина Юрія Тарнавського Патриція Килина, американка не-українського роду, що не тільки вивчила українську мову, але й увійшла певним кроком в українську літературу.

Старша ґенерація українських поетів 1960 року не проявила себе ніяким поважнішим виданням. З-поміж поетів цієї ґенерації видав свою поему „Мазепа" канадійсько-український поет М. І. Мандрика (з передмовою Яр. Рудницького, Вінніпеґ, сс. 97+1нп) і Галя Мазуренко після довгих років мовчанки виступила із збіркою поезій „Пороги" (В-во „Дніпрові пороги", Лондон, сс. 72).

Куди активнішою була середня ґенерація українських еміґраційних поетів. Найвидатнішою позицією в доробку цієї групи поетів треба визнати збірку поезій Вадима Лесича „Крейдяне коло" (Мюнхен, сс. 104), видану по-бібліофільськи надзвичайно активним видавництвом „На горі", що його створив і веде успішно в Західній Німеччині відомий поет, критик і перекладач Ігор Костецький. Збірка, яка складається з оригінальних нових поезій та перекладів із творів Лесича іншими мовами, попереджена коротким есеєм І. Костецького про творчість Лесича. Переклали поезії Лесича на англійську мову Патриція Килина і І. В., на французьку Емануїл Райс, на німецьку Елізабет Котмаєр, на польську Юрій Немосвський і на російську — Ігор Костецький. Крім цієї збірки Вадим Лесич видав ще окремою відбиткою з журналу „Вісник ООЧСУ" цікаву і дуже добру з формального боку коротку поему „Напередодні" (Ню Йорк, сс. 16), присвячену апокаліптичним візіям української сучасности.

Остап Тарнавський видав четверту книжку своєї оригінальної філософської лірики „Самотнє дерево" („Слово", Ню Йорк, сс. 96), що її він доповнив перекладами з Р. М. Рільке, С. Ґеорґе, Т. С. Еліота, Езри Паунда, Дж. Сантаяни, В. Шекспіра та інших. Ігор Качуровський видав відбиткою з „Українських Вістей" у Новім Ульмі свою поему „Село" (сс. 32) — одну з найсильніших речей в українській поезії про роки НЕП'у, колективізації й голоду в Україні. Яр Славутич опублікував п'яту збірку своїх поезій „Оаза" (В-во „Славута, Едмонтон, сс. 63+1нп), яка є дальшим кроком уперед у його поетичній творчості. Нову другу книжку своїх поетичних афоризмів, сентенцій і роздумів п. н. „З джерел буття" опублікував Гнат О. Діброва (Ню Йорк, сс. 164).

З молодих поетів із новою, другою вже збіркою свіжих та оригінальних віршів п. н. „Дисонанси" (В-во „Київ", Филаделфія, сс. 93+3нп) виступив талановитий Ігор Шанковський і дебютувала своєю поемою на 18 пісень „Людина" (В-во „Київ", сс. 62+2нп) молода еміґраційна поетка Олександра Черненко, даючи в ній спробу філософської розв'язки проблем людського життя.

Другу збірку своїх поезій, нарисів і драматичних картин п. н. „Трояндні далі" (Лювен, Бельгія, сс. 45+3нп) опублікував „на правах рукопису" Ігор Калиненко (пс.) і з великою збіркою патріотичних поезій, присвячених боротьбі УПА п. н. „Гомін Полісся" (накл. автора, Вінніпеґ, Ман., сс. 243+11нп) виступив уродженець цього ж Полісся Іван Хміль (пс.).

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

Шевченківське Свято Рідної Школи в Ню Гейвені, Конн.

Щорічно наша Рідна Школа уряджувала Шевченківське Свято для всього громадянства. В цьому році це робить місцевий Комітет Побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, і тому Рідна Школа в свойому святі обмежилася до участи учнів, батьків і своїх членів.

Свято це відбулося 19 березня. Почалося відспіванням „Заповіту." Реферат про Шевченка виголосили проф. О. Дачкевич і учениця Рома Гіна. З деклямаціями виступали учні: Люба Гіні, Діяна Карпі, Ігор Хома, Богдан Шумило, Ігор Криницький, Оля Снігурович, Роман Лисяк, Юрій Лисяк, Ігор Заковоротний, Рома Лаврович, і Михайло Снігурович. Хорові точки виконали хор учениць Рідної Школи і мужеський хор під дириґентурою п. М. Палидовича. Фортепіяновий дует відіграли Діяна і Надія Карпі, а скрипкове сольо Богдан Бойко при супроводі Олени Бойко. В кінцевій інсценізації взяли участь учні школи.

Свято уряджено старанням голови Батьківського Комітету пані Т. Криницької, інсценізацію підготовила п. В. Стрийська, декорації виготовив п. Богдан Лесь, а стилеві народні строї пані П. Витвицька. Це свято залишило сильне враження у шкільної молоді і всіх учасників.

Шевченківська виставка в міській бібліотеці в Ню Гейвені була уряджена заходом д-ра Василя Луцева і п. Василя Гіни та відбулася в двох перших тижнях березня цього ювілейного року. Були виставлені портрети поета, малюнки, різні видання його творів та шевченкознавчі праці в українській й англійській мовах. Матеріял, коло ста експонатів, був дбайливо підібраний та укладений в хронологічному порядку з відповідними поясненнями в англійській мові. На особливу увагу заслугував один примірник „Кобзаря" пересланий Українською Державною Бібліотекою в Києві в 1919 р. за часів Української Незалежної Держави, бібліотеці Єйльського університету. На книжці видніє печатка Київської Бібліотеки з тризубом.

Заходом д-ра Василя Луцева повторено ту виставку в останньому тижні березня в бібліотеці тутешнього Єйльського університету.

Святочний ювілейний концерт приготовляє Ню Гейвенська Громада на неділю 18 червня в год. 5 по полудні в одній з найгарніших концертових заль: Спраґ-гол, при співучасті місцевих і запрошених позамісцевих мистецьких сил.

Р. М.

Від Центрального Комітету вшанування пам'яті Симона Петлюри в Америці

25 травня 1926 року на вулиці Расін в Парижі став жертвою підступного вбивства сл. п. Симон Петлюра, Голова Директорії і Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки.

Руку вбивника Самуїла Шварцбарда направляла червона Москва тому, що вважала Симона Петлюру небезпечним для своїх задумів поширити комуністичний імперіялізм на весь вільний світ.

Добре відомо, якою популярністю і любов'ю Симон Петлюра користувався і користується серед широких мас населення в Україні. Він з ласки Божої був провідником і вождем народу, що після століть неволі спромігся на досягнення незалежности і соборности всіх Українських Земель. Проголошення Української Народньої Республіки було завершенням того Великого Чину, до якого Головний Отаман прямував все своє життя.

Вбиваючи провідника народу і голову Української відродженої Держави комуністична Москва прорахувалася, бо після своєї фізичної смерти Симон Петлюра став для неї ще більше небезпечним. Сьогодні його ім'я є символом ідеї Української Визвольної Боротьби, яка ніколи не припиниться і буде продовжуватися аж до звільнення України від ворога-окупанта.

Ми віримо, що скоро той час настане, коли Український Нарід скине ярмо неволі, а дорогі тлінні останки Симона Петлюри будуть перевезені до золотоверхого Києва, де спочиватимуть в пантеоні слави вічно.

Вшановуючи 35-у річницю трагічної смерти Симона Петлюри, мусимо пам'ятати про його заповіт: продовжувати боротьбу за українську державність до переможного завершення. Тут у вільному ж світі мусимо вшановувати пам'ять Великого сина українського народу, зберігаючи його спадщину.

Центральний Комітет вшанування пам'яті Симона Петлюри в Америці нагадує, що Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі існує на добровільні пожертви українців вільного світу. При Комітеті існує Фонд Б-ки, з якого уділюються постійні дотації на розбудову і впорядкування її. Комітет закликає українців у ЗДА дати пожертви спеціяльним уповаженим Комітету на місцях, або пересилати до Головної Управи Комітету на адресу п. Олексія Шевченка, скарбника Комітету.

Комітет нагадує, що в 1956 році, до 30-ої річниці смерти Симона Петлюри було видано книжку його праць „Статті, листи, документи". Ця книжка творів Симона Петлюри є джерелом для пізнання його ідей і його боротьби. Вона має бути в кожній українській родині, на ній повинні виховуватися молоді покоління. Нехай же кожний перевірить, чи є в хаті ця книжка. Замовлення можна слати на адресу УВАН у ЗДА: 206 Вест, 100 Ст., Ню Йорк Н. Й.

В пляні праці Комітету є видання другого збірника праць Симона Петлюри, для чого вже зібрано матеріяли. Свою фінансовою допомогою повинні підтримати це видання всі, що прагнуть вшанувати пам'ять Симона Петлюри. Пожертви на повищу ціль просимо складати уповаженим К-ту на місцях, чи пересилати на адресу скарбника К-ту, що тут подаємо:

Mr. O. Shevchenko, 289 Fountain Avenue, Brroklyn 8, N.Y.

Комітет вірить у жертвенність української громади у вільному світі.

Ген.Пор. О. Загродський
голова Комітету
організ. референт К-ту
Майор Д. Бакум

Перша Зустріч Теребовлян у Ню Йорку

НЮ ЙОРК—Заходом Ініціятивного Комітету відбулася 19 березня, в Українському Домі в Ню Йорку перша зустріч теребовлян у приняві понад 40 осіб. Після Служби Божої в церкві св. Юра в намиренні всіх теребовлян — п. П. Шуган відкрив зустріч молитвою. До президії вибрані були: д-р І. Козак. д-р В. Палідвор, пп. В. Губіцький, О. Іванчук, О. Гірняк, пані Барчинська, Кравець, І. Хома, Ф. Колодій і інж. Духницький.

Апель померлих, поляглих і замучених теребовлян, що його прочитав п. П. Шуган, вислухали всі стоячи. Привіти прислали: Преосв. Кир Ісидор Борецький, Владика Торонта, проф. Р. Смаль-Стоцький, през. НТШ, священики: Савин Дурбак, Євген Цегельський, Евстахій Весоловський, Микола Сірий, Володимир Пилипець, Іван Гаврилюк, пані Н. Мохнацька, д-р А. Заплітний, д-р Н. Гірняк, д-р С. Мішко, д-р Т. Воробець, д-р М. Кухаришин, кол. посадник Теребовлі п. В. Ваврншин, Комітет „Тернопільщина", д-р Р. Миколаєвич, д-р Ю. Рабій, п. Л. Столяр-Лугова, І. Ковальчук і Р. Семків. Усні привіти складали: пані Г. Ракоча-Білинька від теребовлян Филадельфії, п. О. Гірняк від Струсова і п. І. Хома від т-ва „Могильниця", пізніше д-р Я. Падох від УНС і лемків.

Доповідь про мету зустрічі — видання історії Теребовлі й цілого повіту при активній співпраці всіх теребовлян, виголосив п. І. Дурбак. В оживленій дискусії висунено багато здорових думок. Ухвалено заснувати в Ню Йорку Головний Комітет Теребовлян, а в більщих осередках ЗДА й Канади—Місцеві Комітети для переведення реєстрації теребовлян, збірки матеріялів і фондів. До Головного Комітету вибрані: д-р І. Козак — голова, члени: д-р В. Палідвор, пп. О. Іванчук, П. Шуган, М. Курочка, І. Дурбак, інж. Ю. Фриз, С. Гончарик і інж. Духницький. При Гол. Комітеті постануть 3 Комісії: Організаційна, Фінансова й Редакційна. У внесениях ухвалено вкладку 5 дол., за що дістанеться книгу після надрукування.

Молитвою та співом національного гимну закінчено цю зустріч, що залишила тривалі спомини серед її учасників.

Проситься всіх теребовлян надсилати свої адреси, всякі матеріяли про свої місцевості, спомини, життєписи, списки жертв окупантів, знимки, книжки чи витинки з газет, своїх і чужих, про Теребовлю, вкладки й пожертви слати на адресу: П. Шуган, 299. E. 8 St., Апт. 5., Ню Йорк 9, Н. Й.

І. Д.

● **Кардинал Вишинський у Польщі** гостро запротестував проти обмеження комуністичними властями недавнього святкування Божого Тіла виключно до одного дня. Кардинал стоїть на становищі, що це виключно справа Церкви і її єрархії визначувати, коли мають відбуватись Богослужби й церковні процесії. Комуністи твердять, що процесії в будні дні шкодять промисловій продукції.

Новий Уряд Українського Культурного Осередку в Лос Анджелесі, Каліф.

Ніде правди діти, ми, назагал, всі вміємо вимагати й критикувати, але не завжди відповідно пошанувати ідейно відданих працівників на громадській ниві. Не були виключенням із цього „правила" і загальні річні збори Українського Культурного Осередку, що розпочалися кілька місяців тому в щойно відкритому першому Українському Народному Домі в Каліфорнії. За браком часу на них було лише прийнято нових членів (25 осіб), вислухано звіти голови Управи п. М. Новака та членів Управи та продискутовано ті звіти. І лише 19 березня збори продовжено, де й обрано нову Управу. А може якраз тому, що ми не завжди уміємо відповідно оцінити й пошанувати працю своїх попередників, і на вибір 9-х членів нової Управи потрібно було кілька годин часу, бо почувалась нехіть багатьох до перебрання відповідальних функцій. Тому слід уважати за приємний факт, що після обрання нової Управи Осередку Загальні Збори прихильно поставились до таких внесених пропозицій:

Дбаючи про зберігання історичних документів і пам'яток про існування й розвиток українського організованого життя в Лос Анджелесі та для популяризації серед громади і чужинців осіб та груп людей, які вели, ведуть і будуть вести провідну ролю в нашому організованому житті, як також для стимулювання жертвенности людей на громадське діло, зробити такі заходи:

а) Влаштувати в Народному Домі постійну Фото-Галерію з членів Управ з головою Управи на чолі з відповідним підписом під тією фотознимкою за кожний рік, починаючи від кільканадцятьох літ тому, коли тут розпочалося організоване життя українців. Кожного року Загальні Збори вирішують, який саме підпис *мусить бути зроблений під тією знимкою*, підкреслюючи наймаркантнішу заслугу даної Управи за даний рік. А за минулий 1960-й під знимкою голови Управи п. Новака Миколи в оточенні членів Управи зазначити таке: „За урядування цієї Управи на чолі з п. М. Новаком розпочато й викінчено перебудову цього Народного Дому".

б) Панові Новакові, голові Управи за 1960 рік, видати спеціяльну Фундаторську Грамоту з підкресленням його особливих заслуг в справі викінчення Народного Дому.

в) Всім тим, що шляхом фізичної праці, так зв. „толочникам", допомагали в перебудові, видати Письмові Подяки, а більшим жертводавцям — Грамоти Добродіїв та Фундаторів.

На внесок уступаючого голови п. Новака відзначити портретами в Домі найбільших фундаторів і ініціяторів великого діла — покійних Романа Ґонсета і Андрія Накоиечного. Пані Ірину Ґонсет, вдову по Р. Ґонсет, та пані Олену Мельник іменувати Почесними Членами Осередку. Надати ім'я Почесного Члена також п. Петрові Мордусові, прибраному українцеві литовського роду за його великі грошові пожертви та фізичну працю на протязі десятиліть існування укр. громади в Лос Анджелесі.

А пропозицію щодо найменування д-ра Дмитра Галичина Почесним Членом каліфорнійської громади українців в Лос Анджелесі, присутні схвалили щирими оплесками. Бо громада знає і цінить допомогу Укр. Нар. Союзу головним предсідником якого був покійний Галичин, завдяки якій і повстав величавий Український Дім на побережжі Тихого океану. Довідавшись про нещасливий випадок з паном Дм. Галичином та його смерть. Збори доручили Управі негайно вислати співчуття Родині та УНСоюзові.

Були ще й інші пропозиції, як вмурівка бронзової плити при вході в Дім з іменами членів Управи та її голови, за урядування яких повстав той Дім, і інші, що передано до вирішення на найближчих надзвичайних Загальних Зборах громади, які будуть скликані для реформи застарілого Статуту УКОсередку.

Нема сумніву, що всі ці заходи й пропозиції — це не зайве „кадіння", з яким ми часто зустрічаємось при найменших подіях. Це — заслужена пошана до тих, що спричинилися до справді великого діла.

До нової управи були обрані: голова — мґр. О. Веселий, 1 заст. гол. — інж. В. Сіяк, 2 заст. гол. — інж. Т. Стельмах, секр. рек. — Ю. Федик, скарбник — О. Жук, фін. секр. — п. Муць. — Культ. Осв. Реф. проф. В. Гасвський з двома членами референтури з-поза Управи. Господар — С. Гац. Надз. Рада: П. Морґус, М. Гиря, О. Брікнер, В. Шкраба, М. Кріль.

Іван Овечко

● **Бертранд Рассел,** 83-літній англійський философ, голова т. званого „Комітету 100" — групи англійських маніяків пацифістів, написав під час перебування Кеннеді в Лондоні листа до нього, де він настоював, щоб ЗДА „для добра Англії, Америки і всього світу" зліквідували свою морсько - підводну базу в Шотляндії, бо — большевики — мовляв можуть через ту базу збомбардувати атомовими бомбами і ракетами Англію, вигубити цілком англійський нарід, а Америка не візьме її в оборону!

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Українські пластуни і пластунки Канади,** об'єднані в організації української молоді „Пласт", візьмуть організовано участь у святочному відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у полученому з ним Всенародному Крайовому Здвизі, що відбудеться у Вінніпеґу в днях 8 і 9 липня ц. р. Після Здвигу в рамцях ювілейних святкувань 50-річчя Українського Пласту відбудеться в Українському Парку в Кемп Мортоні біля Вінніпеґу в днях 10 до 15 липня ц. р. Пластова Крайова Ювілейна Зустріч, у якій візьме численну і зорганізовану участь членство всіх пластових станиць і груп у Канаді.

● **Українська мистецька виставка** відбулася в місті Омага, Небр., в днях 2 до 7 травня ц. р., заходом Об'єднаного Комітету українських товариств й організацій, до якого входять Католицька Громада, Т-во Карпати, Відділ 356 УНС, „Провидіння", Відділ ООЧСУ, Осередок СУМА та ін. Крім того, Українська Католицька Громада в Омага влаштувала дня 14-го травня ц. р., Свято Матері і під час Зелених Свят вшановано пам'ять героїв. Допис про усю діяльність української громади в Омага буде надрукований в одному з чергових чисел „Свободи".

● **Під час пікніку в садибі д-р** Любови А. Марголінової Ґансен у Вашингтоні, що відбувся дня 20 травня ц. р., розіграно перстень з Києво - Печерської Лаври, у висліді чого зібрано 216 долярів на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні. Цей перстень пані Марголіна - Ґансен одержала від своєї старенької няні із Канева і зберігала в себе як найдорожчу пам'ятку.

● **У посвяченні фундаментів Осередку Жидівської Громади в** Картереті, Н. Дж., що відбулося у цій місцевості дня 4-го червня ц. р., взяв участь і провів молитву теж парох місцевої церкви української православної церкви св. Димитрія Впр. о. Іван Гундяк.

● **Виставка малярських і графічних праць відомого українського маляра Мирона Левицького** відбулася з успіхом у Торонті в днях 20-28 травня ц. р. Надіслана про цю виставку рецензія п-ні Марії Охримович буде надрукована в одному з чергових чисел „Свободи".

Захід відкинув протест Москви в справі Західнього Берліну

Вашингтон. — ЗДА відкинули совєтську ноту протесту з минулого четверга проти ведення в Західньому Берліні нарад кількох комісій Західньо - німецького парляменту та проти задуманого скликання до Західнього Берліну сесії вищої палати західньо - німецького парляменту. Речник державного департаменту Линкольн Вайт відчитав декларацію, в якій висловлюється велике здивування, яким чином мирні й спокійні наради парляментарних комісій можуть становити для Совєтів „провокацію" і чим вони можуть загрожувати мирові. Американська відповідь Москві в цій справі пригадує, що в Західньому Берліні відбували вже багато разів наради західньо - німецького парляменту і ніякої шкоди від цього нікому не було. Америка пригадує Совєтам, що *вони самі дозволили Східній* Німеччині зробити Східній Берлін осідком для східньо-німецького парляменту, дармащо обов'язуючі договори між СССР і трьома західніми державами щодо Берліну стосуються цілого того міста. — У Лондоні вважають ту совєтську ноту протесту новим пропаґандивним маневром, а в Парижі взагалі її злегковажили. Західньо-німецька відповідь стверджує, що в тому часі, як Москва протестує проти відбування в Західньому Берліні парляментарних нарад, то Східня Німеччина разом з Совєтами переводять військові маневри над західньо-німецьким кордоном та демонструють на вулицях Західнього Берліну збройну силу, з явним порушенням міжнародних договорів. Західня Німеччина має тут на думці велику військову параду, влаштовану в Західньому Берліні в дні 1 травня ц. р.

● **Республіканський Крайовий Комітет** старається про те, щоб якнайбільше інтелектуалістів приєднати до своєї програми. Республіканці заявляють, що *демократи не мають монополю* на те, *щоб всі професори університетів* були членами їхньої партії. В *минулому році* коло 7,000 інтелектуалів підтримували республіканців. Всіх інтелектуалістів є коло 25,000.

ПАМ'ЯТІ ІВАНА МАРКУСА

16-го січня 1961 р. несподівано помер в Рочестері, Н. Й., на 50-му році життя директор місцевої Рідної Школи бл. п. Іван Маркус. Похорон при великому числі місцевих і позамісцевих громадян, відбувся 21-го січня.

Він народився 4-го червня 1910 р. в Жулині, повіт Стрий в свідомій селянській родині. Батьками його були Яким і Палагія. Як здібнішого учня родичі післали до гімназії в Стрию, пізніше в Дрогобич, а по закінченні школи на теологію у Львові.

Ще як гімназійний учень весь вільний від науки час присвячував праці над піднесенням національної свідомости молоді і старших. Іван Маркус, разом із іншими, причинився до того, що Стрийщина стала передовим авангардом в боротьбі за волю України.

Курси історії України, реферати під час національних свят, вистави патріотичних п'єс, організація і поміч у провадженні дитячих садочків, щорічні мандри з групою молоді в поблизькі карпатські гори до історичних пам'яток, — це праця Покійного.

Був він ентузіястом світського життя, і це спонукало його покинути науку на теології і перейти на учительську працю управителя школи в рідному селі Жулині.

В роках польської окупації включився в ряди бойовиків ОУН на пості районового провідника. — Був кореспондентом часопису „Наш Прапор", в якім друкувались його фейлетони і статті за підписом псевда „Імар". Кілька дуже цікавих історичних документів, які сягали татарських наїздів, як також матеріяли про початки назв деяких сіл Стрийщини, як Семегинів і Жулин, віднайшов у львівських судових архівах і розвідки ці друкувались в „Нашім Прапорі".

Треба підкреслити, що поміч і зрозуміння в цій національній праці мав у своїй дружині Ірині з Веселих, яка була вірною сопутницею його життя.

В 1944 році опинився в Німеччині і жив у Нойбаєрні, а відтак у Піртені, де був керівником української школи.

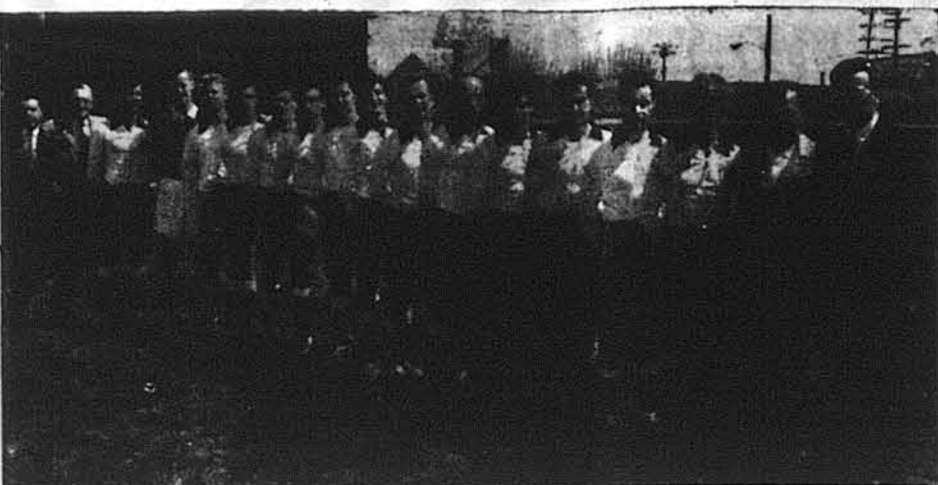
З Німеччини в 1948 році виїхав до Віндзору в Канаді і там працював над вихованням молоді в СУМ-і, та ЛВУ.

В 1958 р. переїхав до Рочестеру в ЗДА і тут став керівником Рідної Школи та головою виховної ради СУМа.

Несподівана смерть забрала національного працівника, якого в умовах еміґрації нелегко заступити. — Покійний осиротив дружину Ірину і дочку Оксану.

Холодного січневого ранку відбувся похорон при великому здвизі місцевих громадян, делеґації з Канади, рідні і знайомих, які прибули з усіх кінців Америки. Численні прощальні промови над домовиною засвідчують, що Покійний своєю працею заслужив собі на признання. Похоронні обряди відслужив о. С. Городецький в асисті о. Остаповича і о. д-ра Комара.

Теодор Маркус

Футбольна дружина „Тризуба", яка боронить у фіналі звання чемпіона ЗДА, що його здобули тризубівці минулого року. Стоять від ліва: М. Кічуга, Дж. Міллс — тренер-провідник, М. Ноґа — капітан, А. Дідріксен, Е. Смолинський, А. Рач, Е. Віней, І. Бородяк, Е. Кравець, К. Яковина, С. Длуґош, Р. Пеґорер, Г. Ніс, Р. Манджіні, М. Кампо, О. Ілай, Л. Варґа — помічник тренера, М. Коженьовський — менаджер.

ЗІ СПОРТУ

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ МІЖНАРОДНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ЛІГИ

Вівторок, 13 червня, год. 8.00, Конкордія, Канада — Карльсруге, Німеччина, на грищі Молсон Стадіону в Монтреалі.

Середа, 14 червня, год. 7.30, Евертон, Англія — Безіктас, Туреччина, год. 9.30, Динамо, Румунія — Кілмарнок, Шотляндія, на грищі Польо Ґравнд в Ню Йорку.

Четвер, 15 червня, год. 8.00, Конкордія, Канада — Банґу, Бразилія, на грищі Молсон Стадіону в Монтреалі.

Субота, 17 червня, год. 2.30, Евертон, Англія — Н. Й. Амерікенс на грищі Молсон Стадіону в Монтреалі.

Неділя, 18 червня, год. 2.30, Динамо, Румунія — Безіктас, Туреччина, год. 4.30, Банґу, Бразилія — Кілмарнок, Шотляндія на грищі Польо Ґравндс в Ню Йорку.

Ю. С.: „П'ять пісень для хору з фортепіяном"

З нагоди Шевченківських Ювілеїв вийшла ця вартісна збірка чотирьох ориґінальних творів і одної обрібки української народньої пісні для хорів із фортепіяном роботи Юрія Сластьона. В час, коли при американсько-українських обставинах справа мішаних хорів досить занедбана і навіть здавалося б так якби тут О. Кошиця та М. Гайворонського ніколи і не було, появу цієї талановитої збірки треба вітати.

Перша з тих мініятюр, — це пісня до „Літа орел" з „Гайдамаків" для мішаного хору з фортепіяном. Вона уложена гарно в стилі степової української пісні. Також стильова є пісня з „Гамалії", (Ой нема) для чоловічого хору з фортепіяном. Хоч цього роду склад хору досить зв'язує руки, тут композитор виявив певну свободу, а складаючи для другої та третьої стрічки контрастуючий варіянт, осягнув для цілости твору свіжість.

„Ми йдемо", — сумівський марш для мішаного хору з фортепіяном, виявляє рух та чистоту роботи. Четверта пісня п. з. „Весела повстанська", має ту живучість, яка всякому більшому хорові буде своєю звучністю та темпераментністю близькою.

П'ята пісня є аранжеровкою української народньої пісні про Залізняка. Відомий варіянт пісні, але відмінний своєю тональністю, є тут виражений в своїй першій половині в лідійському, а в другій дорійському ладі. Підчеркнена зручною гармонізацією ладовість, так характерна для української народньої пісні, дає нам чарівну версію тієї, все милої пісні.

Композиція тих п'яти пісень виказує, що п. Юрій Сластьон не тільки ідеоматично добрий знаток хору як інструменту, але перше всього добре вишколений музик. Ця вже третя його збірка в Америці виказує безперечну професійність та серіозність. Першим його виданням була Літурґія в українській мові, яка має всі гарні прикмети стилевої церковної роботи і є легкою до виконання. Його ж пісня про Мазепу в стилі старинної народньої пісні є доброю та вартісною іззa конструкції своєї мелодійної лінії. Вона перейшла послідними часами певну еволюцію і могла сміло бути перевиданою, як шоста пісня цієї успішної збірки. Композитор напевно мав свої власні причини не дати її сюди.

Автор цього огляду є високої думки про музику збірки, але йому дивно, чому композитор тим разом сховав своє прізвище за ініціялами. Це утруднить диригентам включення вартісних творів у програму. Секретність не є на місці особливо там, де треба пригадувати публіці, що музичну культуру твориться тяжкою працею, посвяченої для свого діла людини, якою є композитор.

Роман Придаткевич

Короткі Вістки

● **Південно-корейська** військова хунта, яка править там від часу перевороту з 16 травня ц. р., гостро виступила проти студентів, як анархічного елементу, який втручається активно до політичного життя. Цей військовий уряд закинув південно-корейським студентам, що вони піддалися комуністичній інфільтрації і провокації та між іншим пішли на комуністичний гачок, повторивши гасло „мирного з'єднання" Кореї. Військовий уряд заборонив професорам і студентам займатись політикою.

● **Лондонський „Таймс"** заатакував консервативний уряд Геролда Мекміллена за недостатньо ясне й енергійне лідерство. Англійці, які підтримують консервативний уряд, все ж вважають, що приїзд през. Кеннеді до Лондону тільки на 1 день після триденної візити в Парижі і дводенних розмов з Хрущовим у Відні, — це доказ зменшеної ролі Англії в світовій політиці.

СССР і Індонезія

Москва. — В минулу суботу відбулось на Кремлі офіційне прийняття у честь індонезійських гостей — президента Сукарна, його міністра військових справ генерала Насуніона й інших високих індонезійських урядовців. „Президент" СССР Леонід Брежнев прославляв при цій нагоді недавню Віденську зустріч Хрущова з Кеннеді, назвавши її „великою і надійною подією". Хрущов у своїй промові не згадав ані словом Віденської конференції, зате маніфестував совєтську приязнь супроти Індонезії. Він деклярував повну солідарність з індонезійськими претенсіями до т. зв. Західнього Іріяну, себто західньої частини Ґвінеї, що є під голяндським правлінням та заявив готовість СССР помагати Індонезії в боротьбі за ту „інтеґральну частину Індонезії". Хрущов нахвалявся, що Совєти підтримують „свободолюбні" змагання Конґа, Ляосу, Альжиру і Анґолі та мають спільні з Індонезією цілі — боротьбу проти колоніялізму, імперіялізму і за міжнародне роззброєння. Хрущов назвав совєтсько-індонезійську приязнь „вічною і непорушною". Президент Сукарно ствердив, що Індонезія дістала до цього часу від СССР в різній формі 800 мільйонів долярів. Того самого дня індонезійський міністер військових справ ген. Насуніон і маршал Родіон Малиновський підписали умову про нову доставу зброї для Індонезії. За західніми твердженнями, СССР має цим разом переслати Індонезії підводні човни, літаки й іншу зброю.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 14-го ЧЕРВНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270, в год. 7:30 веч., в УНДомі, при 90-96 Фліт і Овкленд Еве. — Ф. Савчук, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Клюб Поступ", Відд. 170, в год. 6:00 веч., з 7:00 веч., в УНДомі, при 96 Fleet St. Просимо прибути та відібрати свої чеки-дивіденди. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЧЕРВНЯ 1961:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 70, в год. 6:00 веч., в УНДомі, при 90-96 Фліт вул. До відбору є чеки-дивіденди. — І. Грабар, секр.

СУБОТА, 17-го ЧЕРВНЯ 1961:

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Димитрія, Від. 288, в год. 7:00 веч., в парафіяльній залі. — Управа.

ГЕМТРЕМК, Миш. — Збори Т-ва „Згода", Відд. 20, в год. 4:30 по пол., в домі Укр. Демокр. Клюбу, 2376 Grailing вул. — Н. Косій, секр.

Життєве забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі.

Відійшли від нас Члени Українського Народного Союзу:

ІЛЬНИЦЬКИЙ Микола, нар. 1880 р. у Висоцькім Нижньому, пов. Турка, член 403 Від. УНСоюзу, помер в Олифанті, Па., 6-го червня 1961 р.

КОСИК Степан, нар. 1914 р. в Клівленді, Огайо, член 102 Відд. УНСоюзу, помер там же, 4-го червня 1961 р.

КУЛИК Степан, д-р, народж. в Карнеґі, Па, член 91 Відділу УНСоюзу, помер у МекКіз Ракс, Па., 4-го червня 1961 р.

СВЕРЛЮК Семен, нар. 1892 р. у Вибудові, пов. Бережани, член 381 Відд. УНСоюзу, помер у Денбері, Конн., в червні 1961 р.

ТЕРЕБУС Олекса, нар. 1911 р. у Гвоздові, пов. Грубешів, член 457 Відд. УНСоюзу, помер в Ню Йорку, 3-го червня 1961 р.

ЧУБАТИЙ Володимир, народж. 1888 р. в Тернополі, член 127 Відд. УНСоюзу, помер в Бофало, Н. Й., в червні 1961 р.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

ТАРЗАН, ч. 4660. Дружня розмова.

Тарзан запитався свого компаньйона. — Хто ви такий, могутній войовнику, що розмовляєте мовою первісних людей?

— Я Омет, з племени зоманґані . . . Печерних мешканців і ворогів вашого племени . . . Як ви це добре знаєте . . .

— Ні, — відповів мавполюд, — бо я є чужинцем. Але що сталося з новими приятелями, розкажіть мені про ваше становище, щоб я міг вам помогти.